

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá vzájemným prostupováním faktálního a fikčního psaní v díle běloruského prozaika Alěse Adamoviče. Analyzována jsou dvě díla označovaná v paratextech jako dokumentární (*Moje ves lehla popelem*, 1975; *Knihy o blokádě*, 1981), jež jsou složená ze zápisů orálních svědectví, a dvě díla románová, inkorporující řadu autentických dokumentů (*Návrat do Chatyně*, 1972; *Katani*, 1981). Na příkladu těchto textů práce ukazuje, jak jsou (hypotetické) hranice mezi faktem a fikcí v jednotlivých dílech stírány a překračovány.

První, literárněhistorická část práce stručně shrnuje hlavní koncepce vztahu mezi uměním a skutečností v sovětském prostoru, počínaje formalistickou školou a jejím zájmem o žánrové inovace a konče důrazem na individuální čtenářskou recepci u Lidije Ginzburgové a Pjotra Palijevského. Tato pluralita se odráží nepřímou i ve druhé části práce, věnované Adamovičovu uvažování o pojmu pravdivosti v literatuře; s tím je spojena otázka vlivu žánrové tradice na recepci díla. I v autorově myšlení se ukazuje role čtenáře jako ústřední; pro popis recepčního aktu je využit Lessingem rozpracovaný koncept klasické katharsis, jenž umožňuje poměrně přesný popis procesuality recepce daných textů. Třetí a poslední část práce je zaměřena na interpretaci vybraných děl se zřetelem k tomu, jakou funkci v jejich celku zastávají vložené dokumentární pasáže. Aby bylo názorně prokázáno, že mohou být využity k artikulaci bezútešnosti fragmentarizovaného světa postrádajícího scelující jednotu, na druhé straně však mohou rovněž tuto ideální a utopickou jednotu a soudržnost světa proklamovat, je využito jednak rozlišení Petera Bürgera mezi díly symbolickými a alegorickými, jednak filosofického konceptu autenticity lidské existence v pojetí Charlese Taylora. Oba přístupy se ukazují jako dostatečně zobecňující, a tedy vhodné literárněteoretické nástroje k deskripci uvedených tendencí. Cílem práce tedy není pomocí vybraného analytického nástroje oddělit v rámci Adamovičova díla faktální a fikční narativy, ale poukázat na obtíže při aplikaci této distinkce a popsat hlavní faktory, jež je vhodné při vzájemném rozlišování a interpretaci fikčních i nefikčních děl sledovat.

Klíčová slova: faktální literatura, běloruská literatura, válečná literatura, Alěs Adamovič, dokument, trauma, symbol, alegorie